

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 260/2011-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. J., H., zastúpenej Advokátskou kanceláriou, v. o. s., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok a na súdnu ochranu podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaniach vedených Krajským súdom v Prešove pod sp. zn. 12 Co 21/2010 a Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 3 Cdo 222/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. J. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. mája 2011 doručená sťažnosť J. J., H. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok a na súdnu ochranu podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach vedených Krajským súdom v Prešove (ďalej len „krajský súd“)

pod sp. zn. 12 Co 21/2010 a Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 3 Cdo 222/2010. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 17. mája 2011.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) č. k. 2 C 75/2008-77 z 2. marca 2009 bolo určené, že do dedičstva po neb. M. J. (ďalej len „poručiteľ“) patrí polovičný spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam ležiacim v kat. území H. Konanie bolo vedené na základe žaloby sťažovateľky ako žalobkyne, pričom žaloba smerovala proti A. J. (ďalej len „žalovaná“). Sťažovateľka bola druhou manželkou poručiťľa a žalovaná zasa prvou manželkou. Prvé manželstvo bolo rozvedené, pričom k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva medzi poručiťľom a žalovanou nedošlo, keďže nebola uzavretá dohoda a nebol ani podaný návrh na vyporiadanie súdnou cestou. Rozsudkom krajského súdu č. k. 12 Co 21/2010-114 z 24. augusta 2010 bol rozsudok okresného súdu zmenený tak, že žaloba sťažovateľky bola zamietnutá. Krajský súd sa pri svojom rozhodovaní zaoberal len otázkou aktívnej legitímácie a zamietavé rozhodnutie odôvodnil tým, že v sporoch týkajúcich sa vecí alebo majetkových práv patriacich do dedičstva sú do úvahy prichádzajúci dedičia v postavení tzv. nerozlučných spoločníkov, a preto v konaniach, v ktorých sa rieši spornosť dedičského práva, každopádne musia byť všetci dedičia účastníkmi konania. V danom prípade podľa krajského súdu mal byť účastníkom konania aj M. J. mladší. Rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 222/2010 zo 14. marca 2011 bolo dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu zamietnuté, keďže najvyšší súd sa stotožnil s právnym názorom krajského súdu.

Podľa názoru sťažovateľky rozsudkami krajského súdu a najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených článkov ústavy a dohovoru. Každé odôvodnenie rozsudku musí obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozhodnutia, pričom súd sa musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť dostatočne vysvetlený s poukazom na skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním a na právne závery, ktoré prijal. Všeobecné súdy sa týmito zásadami neriadili. Nereagovali relevantným a dostatočným spôsobom na argumentáciu sťažovateľky, podľa ktorej v danom prípade nejde o spor, v ktorom by mali dedičia

postavenie nerozlučných aktívnych procesných spoločníkov. Krajský súd arbitrárne aplikoval ustanovenie § 91 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a nezvážil, či sa výrok rozsudku musí nevyhnutne vzťahovať na všetkých, ktorí vystupujú na jednej strane. Okrem toho z hmotného práva vyplývalo, že „osoby sú oprávnené, resp. povinné na niečo spoločné a nerozdielne vo vzťahu k tretej osobe, a preto nemohlo ísť o nerozlučné procesné spoločenstvo, či už aktívne, alebo pasívne“.

Sťažovateľka navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaniach vedených krajským súdom pod sp. zn. 12 Co 21/2010 a najvyšším súdom pod sp. zn. 3 Cdo 222/2010 s tým, aby boli rozsudky krajského súdu z 24. augusta 2010 a najvyššieho súdu zo 14. marca 2011 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Napokon sa domáha náhrady trov konania.

Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 222/2010 zo 14. marca 2011 vyplýva, že dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 12 Co 21/2010 z 24. augusta 2010 bolo zamietnuté. Podľa názoru najvyššieho súdu v prerokovávanej veci ide o posúdenie vecnej legitímácie pri rozhodovaní o určenie predmetu dedičstva. Z ustanovenia § 91 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že ak je navrhovateľov alebo odporcov v jednej veci niekoľko, koná každý z nich sám za seba. Ak však ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane, platia úkony jedného z nich i pre ostatných (§ 91 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). O spoločné práva a povinnosti, ohľadne ktorých sa musí rozhodnutie vzťahovať na všetkých účastníkov konania, ktorí vystupujú na jednej strane, ide vtedy, ak podľa ustanovení hmotného práva je právo alebo povinnosť, o ktoré v konaní ide, nedeliteľnej povahy. Tak je to napr. v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, o neplatnosť závetu poručiteľa, ktorý zanechal viac dedičov, v konaní o popretie rodičovstva a pod. (pozri č. R I/1975). Určovací návrh spočívajúci v tom, že vec patrí do dedičstva po poručiťovi, a teda že ju poručiťel vlastnil v okamihu svojej smrti, môže uplatňovať (ako vecne legitimovaný) len ten, koho práv a povinností sa takéto určenie týka. Takouto osobou môže byť len ten, kto je poručiťelovým dedičom, prípadne jeho nástupcom. K nadobudnutia dedičstva však nedochádza len na základe smrti poručiťela,

keďže právna úprava vychádza z princípu ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva. Okrem iného predpokladá aj to, že dedičstvo musí byť súdom prerokované a rozhodnuté. Podľa rozhodnutia o potvrdení dedičstva alebo o vyporiadaní dedičov sa dedičstvo nadobúda s účinnosťou ku dňu smrti poručiteľa. V dobe od smrti poručiteľa až do potvrdenia alebo vyporiadania dedičstva právoplatným rozhodnutím súdu tu teda nemôže byť istota, s akým výsledkom konanie o dedičstve skončí, a to najmä, kto bude dedičom a ako bude dedičstvo vyporiadané medzi viacerými dedičmi. Ak zanechal poručiteľ viac dedičov, sú až do právoplatného rozhodnutia súdu považovaní za vlastníkov celého majetku patriaceho do dedičstva. Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí alebo majetkových práv patriacich do dedičstva sú oprávnení voči iným osobám spoločne a nerozdielne, ich dedičský podiel vyjadruje mieru, akou sa na týchto právach a povinnostiach navzájom podieľajú a majú postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov v zmysle § 91 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. V prípade, že v pôvodnom dedičskom konaní nebol určitý majetok známy (nebol predmetom dedičstva) a nebol v konaní o dedičstvo prerokovaný, sú až do vyporiadania dedičstva týkajúcej sa tejto veci všetci dedičia považovaní za vlastníkov tejto veci. Z právnych úkonov týkajúcich sa tejto veci sú oprávnení a povinní voči iným osobám spoločne a nerozdielne a majú postavenie vyplývajúce z ustanovenia § 91 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Vzhľadom na tieto skutočnosti záver krajského súdu o nemožnosti vyhovieť žalobe z dôvodu, že účastníkom konania nebol jeden z právnych nástupcov poručiteľa (syn M. J.), bol vecne správny.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy, alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 12 Co 21/2010, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto práv nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti rozsudku krajského súdu bolo prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, a preto právomoc posúdiť uplatnené námietky sťažovateľky vo vzťahu k rozsudku krajského súdu mal najvyšší súd v rámci dovolacieho konania. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu. Navyše treba dodať, že sťažovateľka možnosť podať dovolanie aj využila.

Odlišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému najvyšším súdom pod sp. zn. 3 Cdo 222/2010. Túto časť sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie

ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natol'ko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľka zásadne nesúhlasí s právnym názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého v konaní o určenie predmetu dedičstva musia byť účastníkmi všetci do úvahy prichádzajúci dedičia, keďže rozhodnutie vo veci sa vzťahuje na každého z nich. Okrem toho spochybňuje aj dostatočnosť a presvedčivosť argumentácie najvyššieho súdu.

Z pohľadu ústavného súdu treba uviesť, že právny názor najvyššieho súdu je v plnom súlade s ustálenou mnohoročnou rozhodovacou praxou všeobecných súdov v danej otázke. Argumentácia najvyššieho súdu je dostatočná, výstižná a presvedčivá. Rozsudok preto v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárny či zjavne neodôvodnený. Niet preto ani príčiny na to, aby ústavný súd do rozsudku najvyššieho súdu zasiahol.

Napokon treba poznamenať, že sťažovateľke nič nebráni podať novú žalobu o určenie, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, a to tak, že účastníkmi konania budú všetci do úvahy prichádzajúci dedičia po poručiteľovi. V závislosti od toho, či ten-ktorý dedič má rovnaký alebo odlišný názor vo veci samej, ako má sťažovateľka, môže sa stať žalobcom alebo žalovaným. V každom prípade však musí byť účastníkom konania, keďže rozsudok musí byť záväzný pre všetkých dedičov.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2011